

Elintarvikeketjun kilpailuolosuhteet ja markkinoiden toimivuus

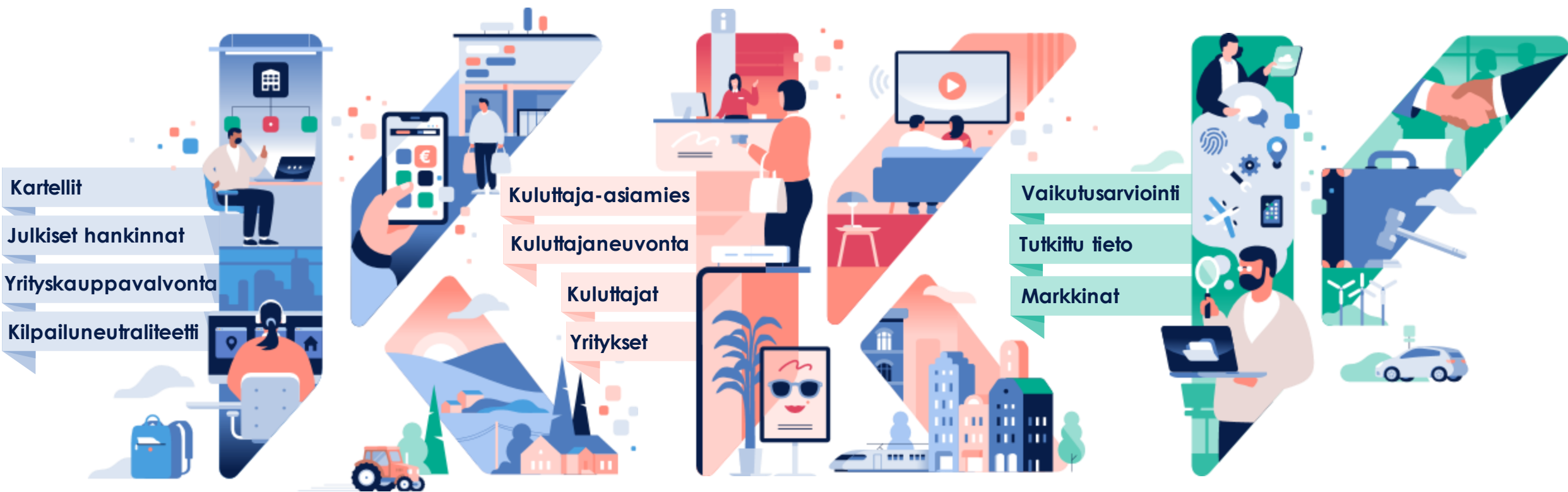
**KKV:n tutkimus elintarvikkeiden hintamarginaaleista ja
hintasiirtymistä**

**PTT:n tilaisuus, Lasipalatsi 21.11.2023
Vanhempi ekonomisti Lasse Pöyry
Ekonomisti Miika Heinonen**

*Miksi Kilpailu- ja
kuluttajavirasto tutkii
elintarvikeketjun
markkinoita?*

KKV:n toimiala, tehtävät ja tiedonsaantioikeudet

- KKV:n toimialaa on markkinoiden toimivuuden varmistaminen
- Tehtäviin kuuluu toimialaan liittyvien tutkimusten, selvitysten ja vertailujen tekeminen
- Oikeus saada kaikki tarpeelliset tiedot kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi (salassapitosäännösten estämättä)

KILPAILUVALVONTA

KULUTTAJANSUOJA

TUTKIMUS

Tutkimuksen aineisto

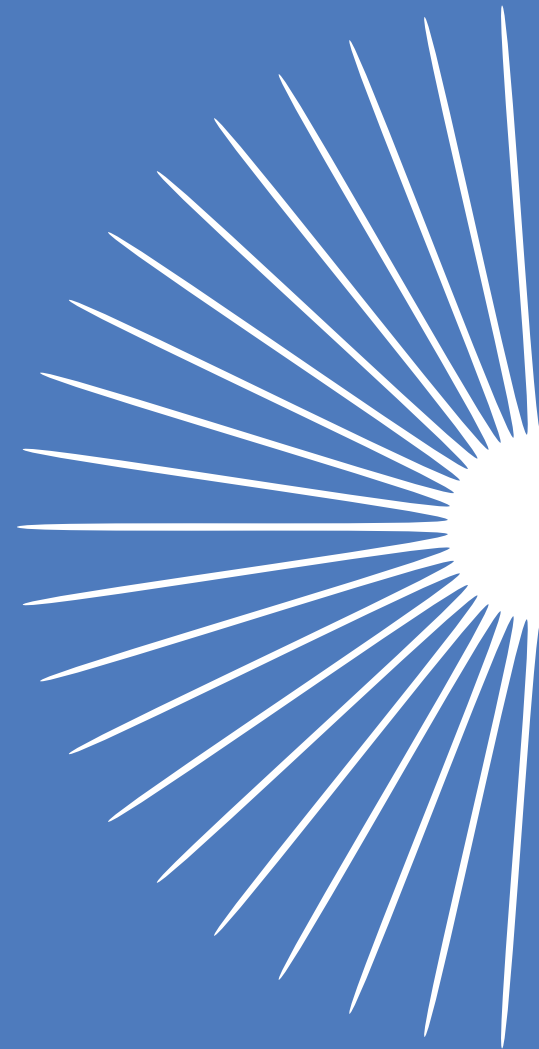
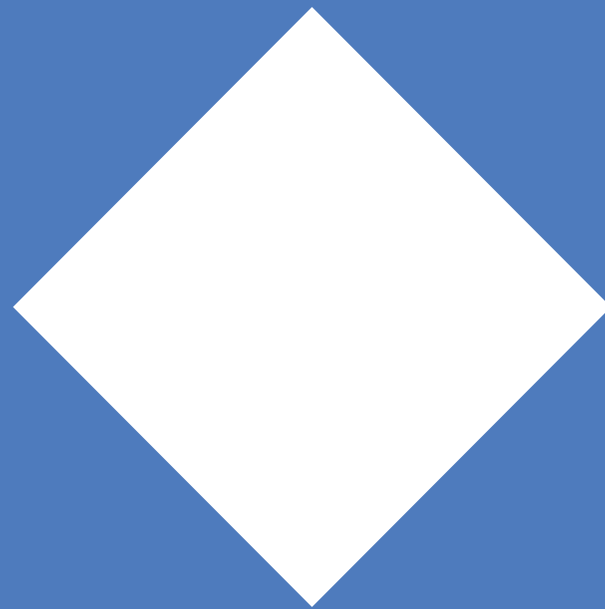
Aineiston kuvaus 1/2

- Tutkimusta varten kerätty aineisto kattaa kaikki kolme suurta kaupan toimijaa Suomessa: Keskon, S-ryhmän ja Lidlin.
- Aineisto sisältää kaikki ne tuotteet, jotka kuuluvat johonkin seuraavista tuoteryhmistä:
 - 1) Viljatuotteet ja leipä
 - 2) Liha
 - 3) Kala ja äyriäiset
 - 4) Maitotuotteet, juusto ja kananmunat,
 - 5) Hedelmät ja marjat
 - 6) Vihannekset
 - 7) Ruokatuotteet
 - 8) Kahvi, tee ja kaakao
 - 9) Kivennäisvedet, virvoitusjuomat ja mehut

Aineiston kuvaus 2/2

- Aineistossa on tieto kuukausittaisesta tuote- ja ketjukohtaisesta keskihinnasta tammikuusta 2015 huhtikuuhun 2023 saakka.
 - Ketjulla tarkoitetaan tässä sitä, onko tuote myyty esimerkiksi S-marketissa vai K-Citymarketissa.
- Keskeiset muuttujat: kaupan osto- ja myyntihinta sekä myyty määrä
- Aineistoa on täydennetty elintarviketeollisuuden suurimmilta yrityksiltä hankittavilla tiedoilla, erityisesti koskien tuotekohtaisia raaka-ainekustannuksia.

*Katsaus
tuotantoketjun eri
portaiden hintojen
kehitykseen*

Hintamarginaalin käsite

- Hintamarginaalilla tarkoitetaan tässä kahden eri ketjun portaan hintojen erotusta.
 - Rinnastuu arvonnisan käsitteeseen
- Jokaisessa ketjun vaiheessa – alkutuotannosta, elintarviketeollisuuden kautta vähittäiskauppaan – hinnan on noustava, jotta se kattaisi portaan kustannukset ja tuottaisi jonkinlaisen katteen.
- Esityksessä raportoitavat eri portaiden hinnat ja osuudet kuluttajan maksamasta hinnasta sisältävät sekä portaan kustannukset että sen saaman voiton.
- Eri portaiden hinnoissa tapahtuvat muutokset voivat aiheutua siis sekä kustannusten että yritysten veloittamien katteiden vaihtelusta.

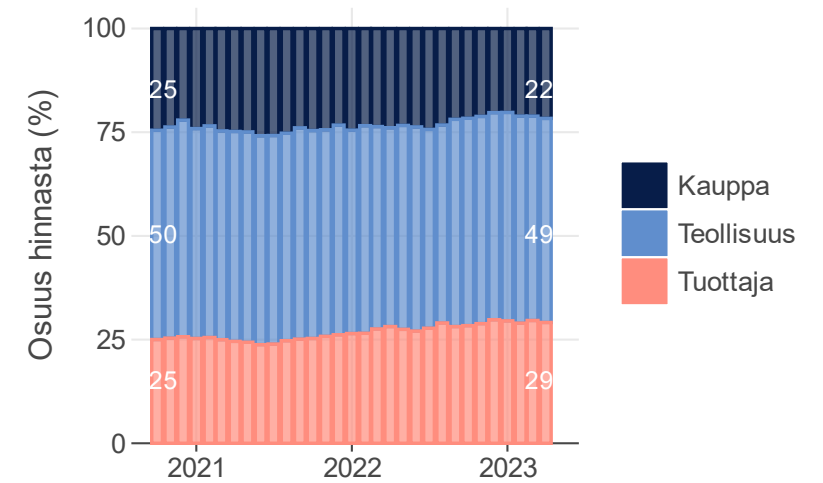
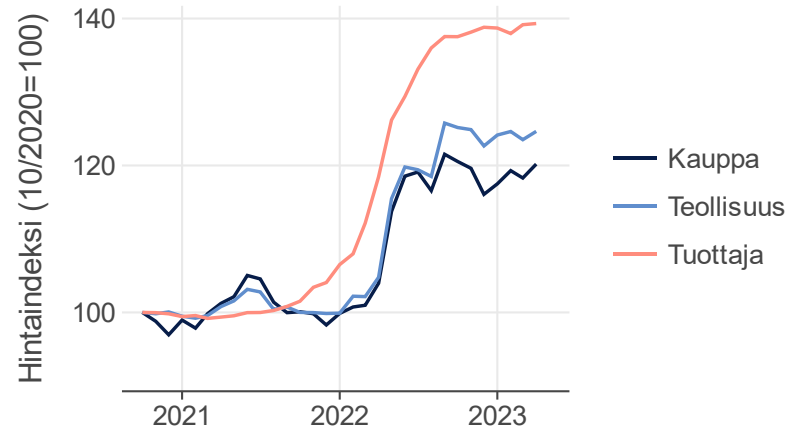
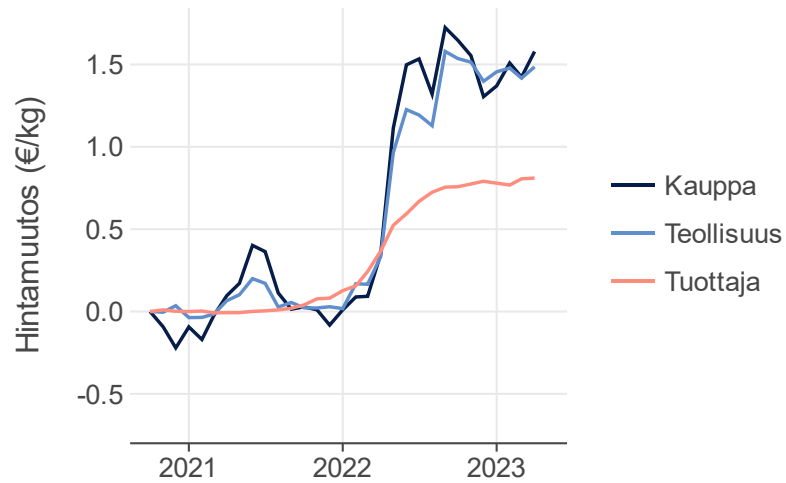
Hintamarginaalien laskenta 1/2

- KKV:n tutkimushankkeessa tarkastellaan laajasti erilaisten elintarvikkeiden hintamarginaaleja ja niissä mahdollisesti tapahtuneita muutoksia.
- Tässä esityksessä esimerkkeinä lihatuotteet (naudanliha, broileri ja sianliha)
- Jokaiselle lihalajille on laskettu keskimääräinen kaupan osto- ja myyntihinta (€/kg) kaupan hinta-aineistosta.
 - Laskettu tuotekohtaisista hintahavainnoista myyntimäärillä painotettuna keskiarvona.
 - Hinnat ilman arvonnisäveroa

Hintamarginaalien laskenta 2/2

- Tuottajien osalta hintatiedot on kerätty Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannasta, josta on saatavilla euromääräisiä kuukausittaisia tuottajahintoja eri lihalajeille.
- Kuvioissa tarkasteltu aikaväli on 10/2020–04/2023.

Kuvio 1. Hintojen kehitys kaikissa lihatuotteissa

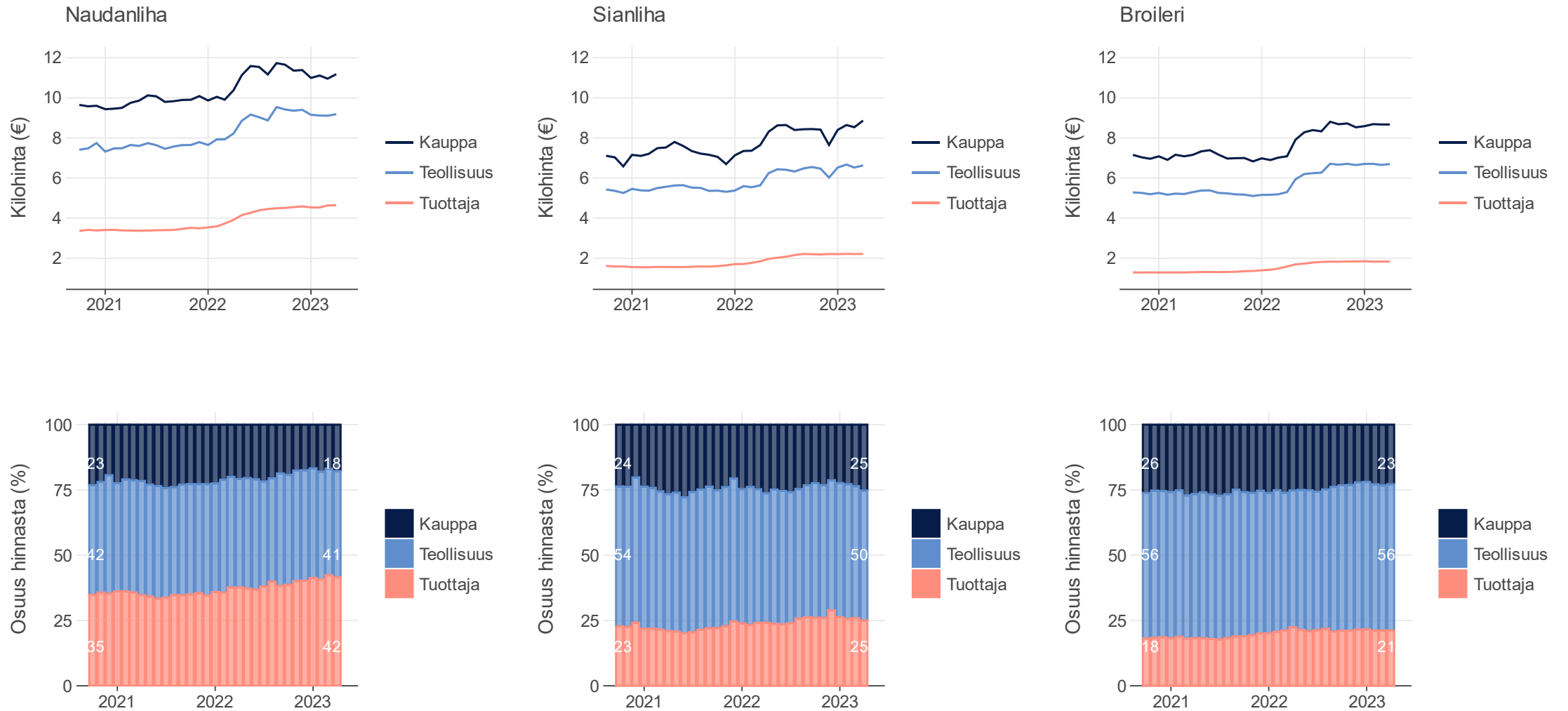
Hintojen kehitys eri lihalajeissa 1/2

- Naudanlihan tuottajahinta on noussut 1,2 euroa kilolta, teollisuuden hinta 1,8 euroa ja kaupan hinta 1,6 euroa.
 - Tuottajan saama hinta on kasvanut suhteellisesti enemmän kuin kaupan hinta, mikä näkyy siinä, että tuottajan saama osuus hinnasta on kasvanut 35 prosentista 42 prosenttiin.
 - Kaupan osuus on pienentynyt 23 prosentista 18 prosenttiin ja teollisuuden osuus on pysynyt noin 40 prosentissa.

Hintojen kehitys eri lihalajeissa 2/2

- Sianlihan tuottajahinta on noussut 0,8 euroa kilolta, teollisuuden hinta 1,2 euroa ja kaupan hinta 1,8 euroa.
 - Kaupan osuus on pysynyt noin viidenneksessä, teollisuuden osuus on laskenut 54 prosentista 50 prosenttiin ja tuottajan osuus on noussut 23 prosentista 25 prosenttiin.
- Broilerin tuottajahinta on noussut 0,5 euroa kilolta, teollisuuden hinta 1,4 euroa ja kaupan hinta 1,5 euroa.
 - Teollisuuden osuus on pysynyt 56 prosentissa, tuottajan osuus on noussut 18 prosentista 21 prosenttiin ja kaupan osuus on laskenut 26 prosentista 23 prosenttiin.

Kuvio 2. Hintojen kehitys eri lihalajeissa

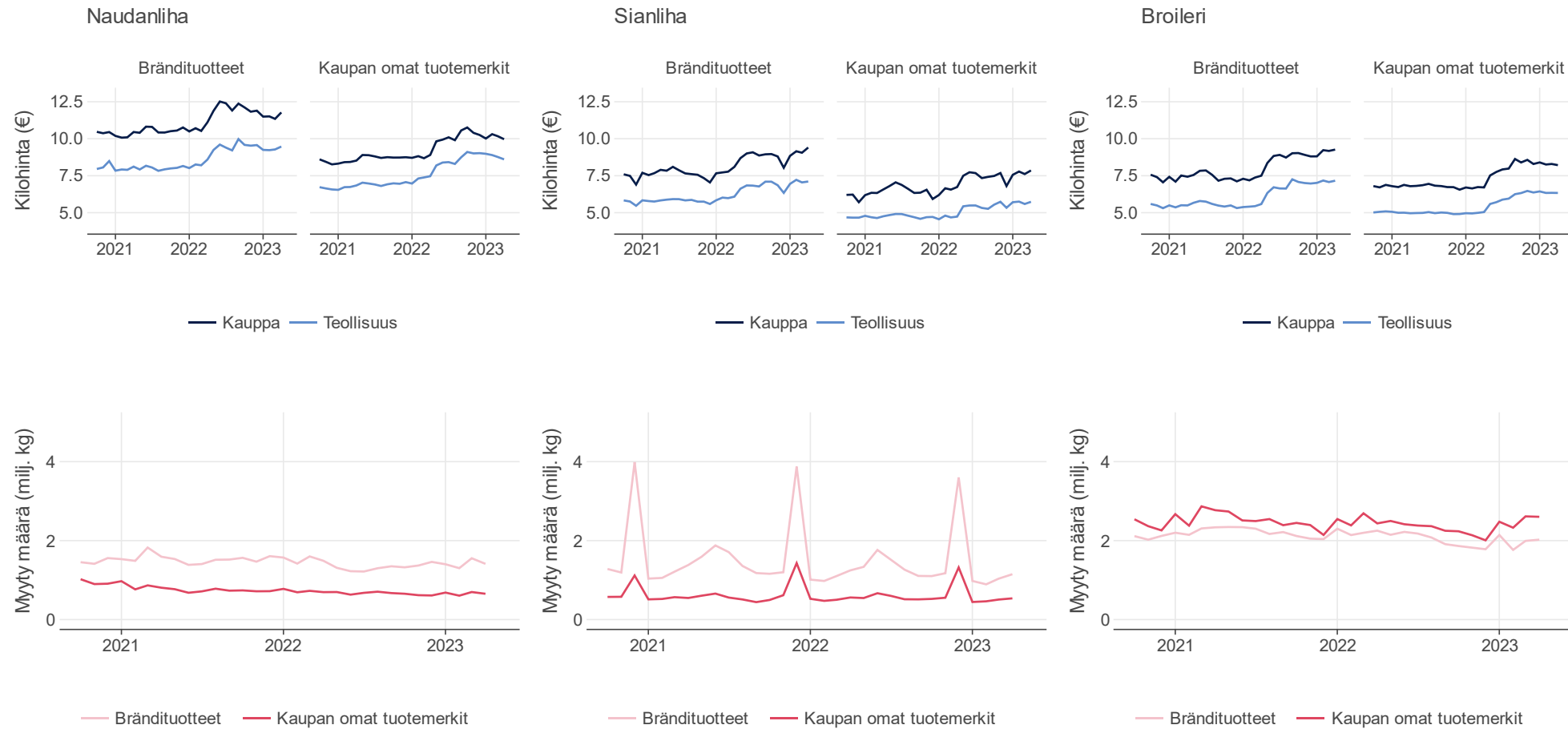
Hintojen ja määrien kehitys kaupan omista tuotemerkeistä ja brändituotteista 1/2

- Kaupan omat tuotemerkit eli private label -tuotteet ovat tuotteita, jotka kauppa tilaa ja markkinoi omalla nimellä tai brändillä.
- Kaupan omat tuotemerkit ovat lihatuotteissa keskihinnaltaan teollisuuden brändituotteita edullisempia.
 - ero selittyy sekä eroilla tuotevalikoimassa että vastaavien tuotteiden hintaeroilla

Hintojen ja määrien kehitys kaupan omista tuotemerkeistä ja brändituotteista 2/2

- Kaupan ja teollisuuden hintojen kehitys on ollut pääosin samankaltaista sekä brändituotteista että kaupan omista tuotemerkeistä.
 - Tuottajahintoja ei tällä jaottelulla → lisätään aineistoon tuotekohtaisia raaka-ainekustannuksia
- Naudanlihassa kaupan omien tuotemerkkien osuus on pienentynyt (41 % → 32 %).
- Broilerin (44 %) ja sianlihan (31 %) kohdalla osuudet ovat säilyneet suhteellisen vakaina.

Kuvio 3. Hintojen ja määrien kehitys kaupan omissa tuotemerkeissä ja brändituotteissa

Mitä hintamarginaaleista tarkastellaan jatkossa?

- Hintojen ja marginaalien tarkastelu eri tuotteista ja tuoteryhmistä
- Raaka-ainekustannusten lisääminen aineistoon mahdollistaa hintamarginaalien tarkastelun erikseen esim. kaupan omille tuotemerkeille ja brändituotteille sekä myymälän koon mukaan jaoteltuna
- Eri portaiden hintamarginaalin jako voittoihin ja kustannuksiin

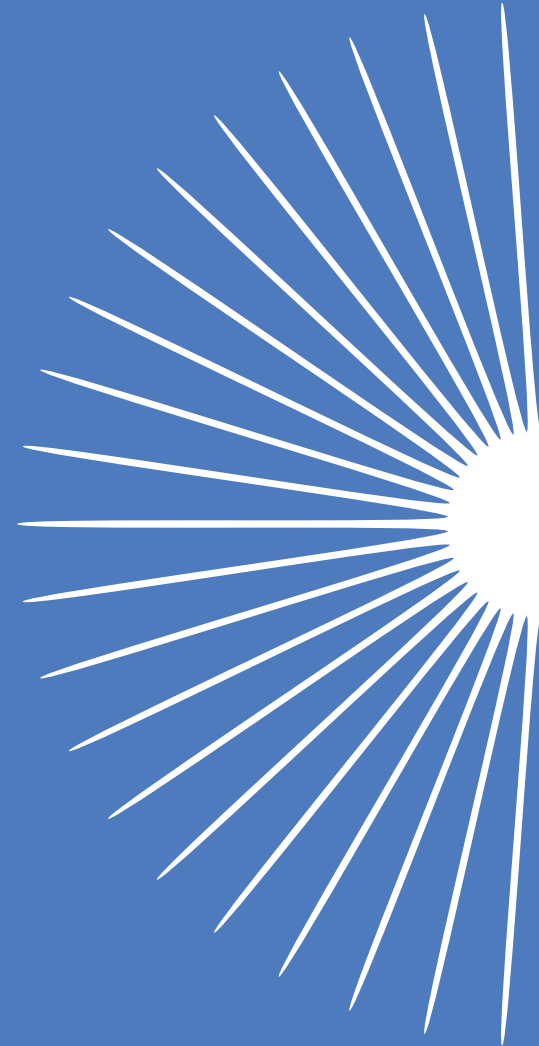
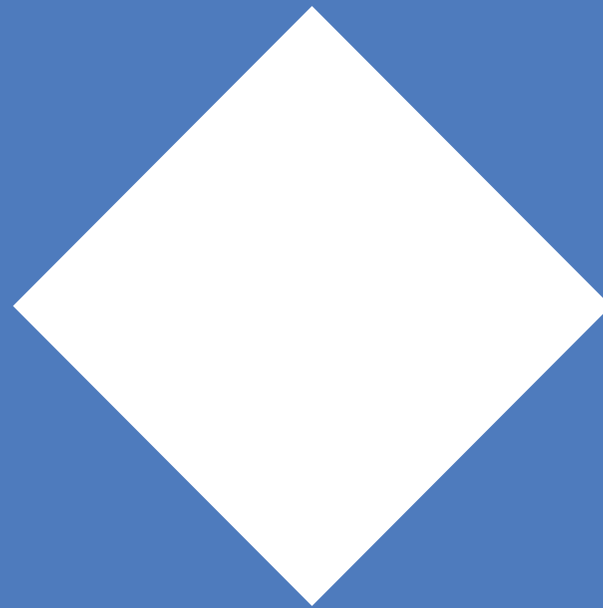
Hintasiirtymät

Mitä ovat hintasiirtymät ja mitä hyötyä niiden tutkimisesta voi olla?

- Kahden (tai useamman) ketjun portaan hintojen välillä on usein pitkän aikavälin suhde
- Miten hintamuutos (esim. kustannusten noustessa) siirtyy toisen portaan hintoihin
 - Kuinka suurelta osin
 - Miten nopeasti
 - Siirtyykö hinnan nousu samalla tavalla kuin hinnan lasku
- Eri tuotteiden hintasiirtymää koskevista havainnoista voidaan tehdä johtopäätöksiä markkinoiden toimivuudesta

*KKV:n tutkimusten
eteneminen*

Milloin tuloksia julkaistaan?

- Mieluummin tutkitaan huolella, kuin korjataan havaintoja myöhemmin
- Väliraportti tulossa keväällä 2024
- Alustavia havaintoja tullaan esittelemään sidosryhmille
- Mistä havainnot voisivat johtua → tutkimuskysymykset tarkentuvat

Lue lisää:

www.kkv.fi/tutkimus-ja-vaikuttaminen

Seuraa meitä:

[instagram.com/kkv.fi](https://www.instagram.com/kkv.fi)

x.com/kkv_uutiset

[linkedin.com/company/2869367](https://www.linkedin.com/company/2869367)

[fb.com/kuluttajaneuvonta.fi](https://www.facebook.com/kuluttajaneuvonta.fi)

